

Asiakasmaksu

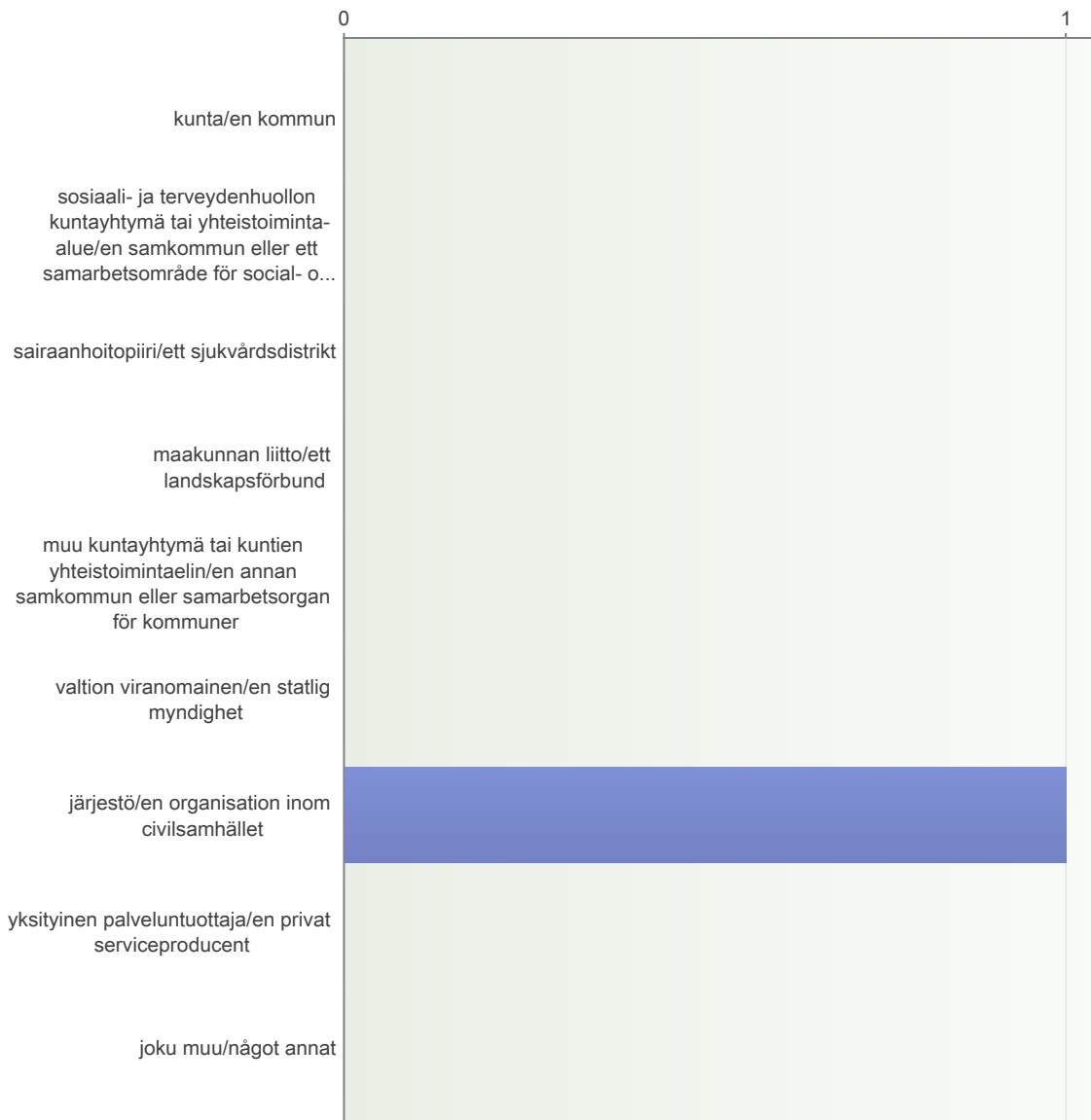
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Vammaisfoorumi ry	Pirkko Mahlamäki	pirkko.mahlamaki@vammaisfoorumi.fi	13.9.2018	Vammaisfoorumi ry:n hallitus

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Ei vastauksia.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi katsoo, että lain tarkoitus on oikeansisältöinen.

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Ei vastauksia.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä etäpalvelua koskevaa sääntelyä tulee harkita tarkkaan, koska sote - palveluntuottajalla voi olla intressi järjestää kaikki palvelunsa etäpalveluna lähipalvelujen sijaan. Etäpalveluissa on epävarmuustekijöitä ja vammaisten ihmisten kohdalla tämä korostuu, koska he voivat tarvita apua ja tukea liikkumisessa sekä asennon vaihtamisessa. Mikäli etäpalveluja toteutetaan digitaalisesti, niiden saavutettavuus vammaisten ja heidän käyttämiensä apuvälineiden (esimerkiksi ruudunlukuohjelma, suurennusohjelma) kannalta on varmistettava.

Vammaisfoorumi on eri mieltä pykälän 23. kohdan ylläpitoon liittyvästä tulkinnasta, joka tulee johtamaan erityisesti vammaispalvelulain palveluasumisen turvin elävien vammaisten henkilöiden maksurasitukseen YK:n vammaissopimuksen artiklan 28 vastaisesti. YK:n vammaissopimuksen artiklan 28 mukaan sopimuspuolten tulee varmistaa vammaisten henkilöiden oikeus riittävään omaan ja perheidensä elintasoon sekä muun ohessa elinolojen jatkuvaan parantamiseen. Lakiesityksessä viitataan oikeuskäytäntöön mm. korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun 14.11.2008/T2854, joka on ajalta ennen YK:n vammaissopimuksen virallista ratifointia 10.6.2016. Vammaisfoorumin mielestä lakiesityksessä esitetty tulkinta heikentää vammaisten henkilöiden elinoloja perusteettomasti ja yleissopimuksen vastaisesti.

Lakiesityksessä voidaan hyväksyä linjaus siten, että vammaispalvelulain palveluasumisessa voidaan periä kaikki ne maksut, jotka aiheutuvat tavallisesta asumisesta (vuokra, tavanomaiset sähkö- ja vesimaksut). Maksuttomina erityispalveluina tulee kuitenkin pitää kaikkia niitä palveluita ja tukitoimia, jotka edistävät vammaisen henkilön selviytymistä arjessa. Tällöin esimerkiksi ruoan valmistamisen, esille laittamisen tai kuljettamisen työn osuutta ei voida sisällyttää vammaiselta henkilöltä perittäviin asiakasmaksuihin, vaan pelkästään ruoan raaka-ainekustannukset voidaan periä, Vrt. Hämeenlinnan HAO 29.5.2009/T09/0301/4. Vammaisfoorumi katsoo, että määritelmiin tulee lisätä osavuorokautisen ylläpidon käsite. Nyt siitä on asiakasmaksulakiehdotuksen perusteluiden eri kohdissa hiukan ristiriitaisia ilmauksia ("ei sisällä asumista" vs. "alle vuorokauden kerrallaan kestävä"). Osavuorokautinen ylläpito on Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan perusteltua ja selkeää määritellä alle vuorokauden kerrallaan kestäväksi.

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Ei vastauksia.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä maksun alentamista ja perimättä jättämistä koskeva sääntely on asiakaslähtöinen ja kannatettava. Maakunnan velvoite oma-aloitteisesti alentaa asiakasmaksua tai jättää asiakasmaksu perimättä otetaan huomioon pykälätasolla ja asiakkaan oikeussuojaan on kiinnitetty huomiota kirjaamalla maakunnan veloitteeksi antaa kirjallinen muutoksenhakukelpoinen päätös.
Vammaisfoorumi katsoo, että maksun alentaminen ja perimättä jättäminen tulisi käsittää myös tasasuuruiset maksut, jotka kerryttävät maksukattoa. Tämä lakiin kirjoitettu ratkaisu edistäisi YK:n vammaissopimuksen artiklan 28 c) alakohdan veloitetta köyhydessä elävien vammaisten henkilöiden vammaisuudesta aiheutuvien kulujen taloudelliseen tukemiseen.
Vammaisfoorumi huomauttaa, että käytännössä maakunnan on kiinnitettävä huomioita asiakkaan ja hänen perheensä yksilölliseen tilanteeseen selvittää asiakasmaksuista. Tämä edellyttää maakunnan varhaista ennakointia ilman, että minimivelvoitteeksi koetaan jatkossa maksukaton täyttymisen odottaminen ja vasta siitä asiakkaalle tehtävä kirjallinen informaatio.
Edellytys siitä, että maksu vaarantaisi asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytykset on tiukka ja työläs sekä vaikea arvioida ja laskea. Voisiko tämän todeta esimerkiksi näin: ”maksu on kohtuuton suhteessa asiakkaan tuloihin, taloudelliseen tilanteeseen ja elämäntilanteeseen kokonaisuutena”? Silloin pienemmät maksut voisi jättää perimättä ilman suuria laskelmia esimerkiksi silloin, kun sosiaalityöntekijä tuntee valmiiksi asiakkaan tilanteen. Vammaisfoorumi ehdottaa, että perusteluissa todetaan, että asiakkaan kokonaiselämäntilannetta arviotaessa tulee ottaa huomioon ensisijaisesti esimerkiksi asiakkaan YK:n vammaissopimuksen mukaisten oikeuksien toteutuminen sekä substanssilainsäädännön tarkoitus ja tavoitteet. Esimerkiksi vammaisen henkilön osallisuus ei voi toteutua, jos hän elää jatkuvasti köyhyysrajalla.
Kunnissa on tällä hetkellä käytössä hyvin erilaisia arviointi-/laskumenetelmiä. Esimerkiksi monissa kunnissa käytetään perustoimeentulotuen myöntämisedellytyksiä maksujen huojentamisen edellytyksenä, mikä on asiakkaalle epäedullista ja usein myös kohtuutonta, eikä se ole myöskään tarkoituksenmukaista varsinkaan vastuun perustoimeentulotuesta siirryttyä Kelalle. Esimerkiksi perheen arjen kannalta välttämätöntä autoa ei tule joutua myymään tai käyttää elämään edes pientä pelivaraa antavia pieniä säästöjä ennen kuin maksuja jätetään perimättä tai alennetaan.
Lakiesityksen mukaan maakunnan on huolehdittava, että asiakas saa informaatiota kirjallisesti tai suullisesti. Vammaisten kohdalla on varmistuttava, että he saavat tiedon saavutettavassa muodossa. Kirjallisesti tämä on saavutettava sähköinen muoto, pistekirjoitus, äänite (kuuloon perustuva) tai isokirjoitus. YK:n vammaissopimuksen artikla 2 edellyttää näiden lisäksi taktiilikommunikaatiota, selkokielisyyttä, viittomakielen ja muiden ei-puhuttujen kielten käyttöä.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi katsoo, että laskussa tulee selkeästi esittää tieto maksun perusteesta. Tällöin asiakkaalla on mahdollisuus arvioida laskun oikeellisuutta aiempaa paremmin.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Ei vastauksia.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Vastaajien määrä: 1

- Lain lähtökohtana tulee vammaisten henkilöiden palveluiden osalta olla perusteluissakin todettu vamman vuoksi tarvittavien erityispalveluiden eli toisen henkilön antaman avun ja tuen maksuttomuus. Tämän pykälän 3 ja 4 kohdissa viitataan valmisteilla olevaan vammaispalvelulakiin, jonka viimeisin julkistettu luonnosversio on keväältä 2017, jolloin ehdotuksesta oli lausuntokierros. Vaikka maksuttomiksi mainittujen vammaispalveluiden lista näyttää oikean suuntaiselta, on ilman ajantasaista vammaispalvelulakiluonnosta mahdotonta varmasti sanoa, ovatko kaikki ne vammaispalvelut esityksen mukaan maksuttomia, joiden tulisi vammaispalveluiden maksuttomuuden periaatteen perusteella sitä olla. Vammaisfoorumi katsoo myös, että ainakin uutena palveluna vammaispalvelulakiin tulossa olevan valmennuksen ja tuen osalta on syytä avata perusteluissa tarkemmin sitä, mitä maksullista ylläpitoa siihen voisi mahdollisesti liittyä.

12. 9 §. Maksuttomat terveyspalvelut/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotetun pykälän 4 kohdasta puuttuvat nykyisen asiakasmaksulain nimenomaiset maininnat apuvälineistä sekä niiden sovituksista, tarpeellisesta uusimisesta ja huollosta. Vammaisfoorumi katsoo, että ne on selvyuden vuoksi aiheellista lisätä pykälään, kun maksuttomuutta ei käsittääksemme ole tarkoitus nykytilaan verrattuna muuttaa. Näiden apuvälinepalveluihin sisältyvien toimenpiteiden kirjaaminen nimenomaisesti lain tasolle on tarpeen, koska lakiesityksessä ehdotetaan uutta pykälää varsin täsmentämättömästi asiakkaan vastuusta korvata kadonnut tai rikki mennyt apuväline. Esityksessä käytetään termiä maksu, vaikka se on luonteeltaan vahingonkorvaus ja sen määrä vaihtelee apuvälineittäin. Maksuista kuitenkin pitäisi säädellä tarkkarajaisesti laissa. Lisäksi olisi turvattava riittävät oikeussuojakeinot. Vammaisfoorumi katsoo, että lakiesityksessä kohdassa 5. hoitotarvikejakelu kuvataan varsin yksityiskohtaisesti lain perusteluissa. Termiä "aineet" ei ole kuitenkaan määritelty. Yksityiskohtainen lista ei ole kuitenkaan tyhjentävä ja tämän voisi ilmaista lain perusteluissa. Lääkärin suosituksista tulee olla oikeus saada myös esimerkiksi selkeästi vamman vuoksi tarvittavia vuodesuojia tai ruokalappuja. Vaikka myös Vammaisfoorumin mielestä tavoite lasten kaikkien terveydenhuoltopalveluiden (kohta 8) maksuttomuuden taustalla on ilman muuta hyvä ja kannatettava, siihen nähden, että monien palveluita paljon käyttävien asiakasryhmien (esimerkiksi vammaisten henkilöiden) maksurasitus on ehdotuksen myötä selkeästi kasvamassa, pidämme kaikille lapsille maksutonta terveydenhuoltoa liian kalliina keinona edistää ehdotuksen taustalla olevia tavoitteita. Kun koko asiakasmaksulakiehdotuksen osalta tavoitellaan sen perusteluiden mukaan kustannusneutraalisuutta suhteessa nykyiseen tilanteeseen, tämä iso panostus lasten maksuttomiin terveyspalveluihin olisi tällaisin reunaehdoin valitettavasti väkisin käytännössä pois ennen muuta paljon sote-palveluita käyttäviltä asiakasryhmiltä, jotka – kuten vammaiset henkilöt – ovat yleensä niin taloudellisesti kuin muutenkin yhteiskunnassamme heikommassa asemassa. Heikommin toimeentulevien perheiden lasten terveydenhuollon maksuttomuus olisikin Vammaisfoorumin mielestä parempi järjestää jollain toisella tavalla, esimerkiksi säätämällä ehdoton ja selkeä velvollisuus tarvittaessa poistaa tai alentaa myös tasasuuruksia terveydenhuollon maksuja ainakin silloin, kun kyseessä ovat vähävaraisten perheiden lasten palvelut. Tästä aiheutuva hallinnollinen työ olisi varmasti huomattavasti pienempi kustannuserä kuin myös hyvätuloisten perheiden lasten kaiken julkisen terveydenhuollon maksuttomuuden toteuttaminen.

Kun käytännössä uuden vammaispalvelulain mukaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen sisältö (samoin kuin monissa kunnissa nimi, eli tehostettu palveluasuminen) voi olla ja usein on aivan samanlainen kuin esimerkiksi vanhusväestölle sosiaalihuoltolain perusteella annettavan tehostetun palveluasumisen, olisi yhdenvertaisuuden näkökulmasta välttämätöntä, että myös vammaispalvelulain mukaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa terveydenhuoltopalvelut tulee saada maksutta. Näissä palveluiden turvin asuvat vammaiset henkilöt ovat yleensä läpi elämänsä vähävaraisia, eläen takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa, eli käytännössä köyhyysrajan alla.

Vammaisfoorumin mielestä pykälän 13 kohdan perusteella on hieman epäselvää, kuuluvatko vammaispalvelulain mukaisesti laitoshoidossa (jos siinä voi ko. lain perusteella jatkossa edes olla, mikä sekin on vielä epäselvää, kun vammaispalvelulain uusin julkaistu luonnos on kesältä 2017) tai ympärivuorokautisessa palveluasumisessa olevalle henkilölle potilassiirrot maksuttomina. Myös näiden potilassiirtojen maksuttomuus on syytä täsmentää tässä lainkohdassa tai sen perusteluissa.

On ymmärrettävää, että jatkossa ei voida myöntää terveyspalveluja erityishuoltona tai maksuttomana tietyn diagnoosin perusteella. Vammaisfoorumi esittää, että niissä tilanteissa, joissa henkilö tarvitsee juuri vammansa vuoksi jotain erityistä, kuten esimerkiksi narkoosissa toteutettava hammashoito tai muu välttämätön terveyden- tai sairaanhoidon toimenpide, sen voisi saada maksutta. Muuten voi käydä helposti niin, että hampaat jäävät hoitamatta, tai muu tärkeä terveyspalvelu saamatta, mistä on helposti monenlaisia kielteisiä seurauksia esimerkiksi vakavampien terveysongelmien muodossa. Esimerkiksi seksuaaliterapia tai -neuvonta ovat olleet erityishuoltona toteutettuina maksuttomia. Ne ovat välttämättömiä esimerkiksi silloin, kun murrosikään tuleva vammainen henkilö ei kykene ymmärtämään omassa kehossaan tapahtuvia muutoksia eikä sääntelemään käyttäytymistään.

Vammaisfoorumin tietoon on tullut ongelmakohtia maksuttomista lääkärintodistuksista ja -lausunnoista. Nyt kirjoitettu sääntely on lähtökohdiltaan oikeansuuntainen, mutta positiivisena erityiskohteluna vammaisten henkilöiden osalta olisi säätää kuntoutuksen lisäksi myös maksuton lääkärintodistus Kelan vammaisetuuden hakemista varten. Vammaistuki on osa syyperusteista sosiaaliturvaa ja YK:n vammaissopimuksen artikla 28 c) kohta edellyttää köyhydessä eläville vammaisille riittävää taloudellista tukea vammaisuudesta aiheutuviin kuluihin.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä on perusteltua säilyttää maksukatto tasasuuruissa maksuissa. Erityisesti pitkäaikaissairaiden kohdalla maksukatto tasaa terveydenhuoltomenojen maksurasitusta vuosittain, mikä edistää myös jäsentemme taloudellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Myös suun terveydenhuollon ja fysioterapiakäyntien lisäksi muiden terapiakäyntimaksujen sekä etäpalveluiden sisällyttäminen maksukattoon on kannatettavaa. Maksukaton kertymisessä tulee ottaa huomioon myös joitakin sosiaalipalveluihin sisältyviä maksuja. Maksukattoon tulee sisällyttää esimerkiksi omaishoitajan vapaan aikaisesta sijaishoidosta perityt maksut mahdollisesti myös yksityisissä paikoissa. Jos maksukattojen yhdistäminen ei toteudu, niin silloin on syytä tehdä arvio maksukattojen alentamiseksi esimerkiksi yhden kuukauden takuueläkettä vastaavaksi määräksi. Varsinkin takuueläkkeellä olevien henkilöiden maksurasitus terveydenhuollon ja lääkkeiden maksuista on ollut tuntuva. Lääkkeet ovat osa hoitoa, vaikka oma maksukatto niille on säädetty. Erityisesti paljon terveyspalveluita ja lääkkeitä käyttävien taloudellinen asema on heikko alkuvuodesta, kun mitkään maksukatot eivät ole täyttäneet.

14. 11 §. Maksukattoon kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä vammaispalvelulain nojalla määräytyvän lyhytaikaisen huolenpidon maksujen tulisi sisältyä maksukattoon.

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä laissa maakunnalle asetettu velvollisuus seurata maksukaton täyttymistä ja asiakkaan maakunnalta automaattisesti saama tieto maksukaton täyttymisestä on kannatettava.

16. 13 §. Sosiaali- ja terveyskeskuksen avosairaanhoido/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi vastustaa sitä, että Sote-keskuksen avosairaanhoidosta voisi lakiesityksen mukaan periä maksun jokaiselta käyntikerralta niin lääkärin kuin hoitajan vastaanotolla, vaikka säädetty maksukatto rajoittaa asiakasmaksujen perimistä. Tällä hetkellä ihmiset eivät ole maassamme yhdenvertaisessa asemassa erilaisten terveyskeskusmaksujen perimisen suhteen.

Vammaisfoorumin mielestä esimerkiksi harvinainen sairaus, jota ei ole diagnosoitu, voi aiheuttaa useampia oireita, joiden vuoksi käydään toistuvasti lääkärillä. Lopulta syyksi paljastuu sama harvinainen sairaus, joka aiheuttaa erilaisia oireita. Siksi ei ole oikeudenmukaista, että harvinaissairas maksaisi jokaisesta lääkärin tai terveydenhoitajan käynnistä erikseen asiakasmaksun. Lisäksi lääkärin lähetteen saaminen perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon on ollut harvinaissairaiden kohdalla haastavaa.

Vammaisfoorumi katsoo, että terveydenhuollon maksut ovat pysyvästi vammaisille ja paljon sairastaville kohtuuttoman suuria. Siten Sote -keskusmaksujen periminen avosairaanhoidosta jokaiselta terveydenhuollon ammattilaisen käyntikerralta voi johtaa helposti siihen, että vammaisen henkilö jää kotiin eikä hoida enää itseään. Tämä on johtanut näiden ihmisten kohdalla helposti tilanteeseen, jossa viimesijaiseksi tarkoitettu toimeentulotuki on muodostunut jatkuvaluonteiseksi kompensoimaan vammasta aiheutuvia piiloon jääviä välillisiä kustannuksia. Vammaisfoorumi esittää Helsingin mallia olla perimättä terveyskeskusmaksua lääkärin vastaanotolta myös lakiin kirjoitettavaksi toimintatavaksi.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Ei vastauksia.

18. 15 §. Avosairaanhoidon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Ei vastauksia.

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi katsoo, että suun terveydenhuolto osin ja hyvin rajatusti sekä perustellusta syystä voisi olla maksutonta vammaisen henkilön kohdalla. Tällaiset tilanteet liittyvät esimerkiksi kehitysvammaisten ja autismin kirjon henkilöiden hampaiden hoitoon nukutettuna, jolloin maksuttomuus liittyisi anestesian käyttöön narkoosihammashoidossa.

Vammaisfoorumin mielestä 17 §:n 4 momenttia pitää korjata, koska hampaiden hoidon laitteen vahingoituessa ilmeinen huolimattomuus ei voi olla itsenäinen korvauseruste ja johtaa järjestelmälähtöiseen arviointiin ilman asiakkaalle suunnattuja oikeussuojakeinoja. Siten käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn jälkeen tai sana pitää korvata ja –sanalla. Lain perusteluissa käytetty oikeuskirjallisuuden esimerkki alaikäisen tuottamuksesta ei tähän sovi, koska tällöin jää huomiotta lapsen vammaisuus, joka itse asiassa voi olla vaikuttimena hampaiden hoidon laitteen vahingoittumiseen eri tavoin. Koska lapsen vammaisuutta ei nosteta esiin, niin lakiesitys toteaa hyvin järjestelmälähtöisesti arvioinnissa vaikuttavan vanhempien väärä lapsen kasvatusta tai opetusta. Tällaiset kohdat pitää ihmisoikeusvastaisina poistaa lakiesityksestä.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Ei vastauksia.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Ei vastauksia.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesityksen pykälän 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan etäkotipalvelua. Se toteutetaan kaksisuuntaisesti videokuvallisen internetyhteyden välityksellä esimerkiksi tabletilla, tietokoneella tai älypuhelimella. Vammaisfoorumi katsoo, että etäpalvelun on oltava saavutettava eli sen on toimittava myös näkövammaisten käyttämillä apuvälineillä (ruudunlukuhjelma, suurennusohjelma). Lisäksi on huomattava, ettei videoyhteys ole koskaan näkövammaisen ihmisen kannalta vastavuoroinen toimintatapa.

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Ei vastauksia.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Ei vastauksia.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä lyhytaikaisen huolenpidon maksut tulee periä vain täysiltä vuorokausilta. Mikäli maksut peritään tulo- ja lähtövuorokausilta sekä kaikilta siinä välillä olevilta vuorokausilta, saattaa maksut estää palvelun käyttämisen.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä lakiin kirjoitettu mahdollisuutta periä maksu käyttämättä ja peruuttamatta jätetystä ajasta edellyttää tarkempaa hyväksyttävää syytä koskevaa sääntelyä. Lain perusteluissa hyväksyttävänä syynä on mainittu esimerkiksi äkillinen sairastuminen tai tapaturma tai muu vastaava akuutti tilanne. Vammaisfoorumi edellyttää muuna vastaavana hyväksyttävänä syynä pitkäkestoisen sairauden tai vamman pahenemisvaiheen (esim. raaja-amputoidun henkilön tyngän haavaumat) sekä kognition haasteet. Lisäksi käytössä olevan apuvälineen äkillinen rikkoutuminen muusta kuin asiakkaasta johtuvasta syystä voi eri tavoin rajoittaa mahdollisuutta hakeutua sovittelulle vastaanotolle sovittuna ajankohtana.

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Ei vastauksia.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Ei vastauksia.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä tuloina ei saa ottaa huomioon eläkkeensaajan hoitotukea tai vammaisetuksia, koska ne on juuri tarkoitettu tukipalveluiden, kuten esimerkiksi siivouksen, pyykinpesun ja ateriapalveluiden ostamiseen.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi vaatii, että myös vammaisten henkilöiden vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen, perhehoidon ja laitoshoidon (jos sitä on uuden vammaispalvelulain mukaisesti vielä mahdollista järjestää) osalta tulee ehdottomasti säätää vähimmäiskäyttövarasta, sillä tällä hetkellä näiden palveluiden turvin asuvilla vammaisilla henkilöillä on huomattavan usein vaikeuksia tulla kohtuudella toimeen heille vuokran ja muusta ylläpidosta perittävän asiakasmaksun jälkeen käytettäväksi jäävillä tuloilla. Esimerkiksi lähes kaikki kehitysvammaiset ja suuri osa muista vammaisista henkilöistä on hyvin vähävaraisia, takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa eläviä ihmisiä, jotka elävät EU:n määrittelemän köyhyysrajan (1185 e/kk v. 2017) alapuolella. Tämä köyhyys on yleensä elämänmittaista. Ehdotuksen perusteluissa (s. 84) katsotaan, ettei vähimmäiskäyttövarasääntelylle vammaisten henkilöiden palveluiden osalta olisi tarvetta, mutta käytännössä tilanne on täysin päinvastainen. Palveluasunnon vuokra voi olla jopa selvästi korkeampi kuin vammaisen henkilön sama takuueläke, ja myös ylläpitomaksut ovat usein huomattavia. Esimerkiksi kehitysvammaisten erityishuollon ateriamaksut jopa yli kaksinkertaistuivat, kun KHO muutama vuosi sitten linjasi Vammaisfoorumin mielestä normaalisuuspäätteen vastaisesti, että ateriamaksut voivat yleensä sisältää myös aterioiden valmistus-, säilytys-, kuljetus- ym. kustannuksia. Palveluasumista tarvitsevat vammaiset henkilöt eivät vammattomien ihmisten tavoin käytännössä voi valita, missä he asuvat ja esimerkiksi minkä suuruista vuokraa he ovat kykeneviä ja valmiita maksamaan, vaan heidän on pakko ottaa vastaan asunto (monesti markkinahintoihin nähden suhteettoman korkea vuokra vastaan) sieltä, missä he saavat välttämättä tarvitsemansa palvelut. Lisäksi tosiasiaa jo nyt – ja asiakasmaksulakiehdotuksen perusteella on pelättävissä, että vielä useammin tulevaisuudessa – vammaisilta henkilöiltä perittäviin ylläpitomaksuihin sisällytetään myös vammasta johtuvan

toisen henkilön työn eli palvelun osuutta: esimerkiksi ruoan valmistuskustannuksia ja jatkossa mahdollisesti myös muun muassa siivous- ja pyykinpesupalvelun kustannuksia, vaikei voitane pitää tavanomaisena – ainakaan takuueläkeläisten tuloluokassa – että vammauton henkilö ostaisi kaikki päivittäiset ateriansa toisen henkilön valmistamina ja palkkaisi toisen henkilön tekemään kaiken siivous- ja/tai pyykinpesutyön kodissaan. Ehdotetut vähimmäiskäyttövarat ovat lisäksi määrittään Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan liian alhaisia. Toimeentulotuen perusosa vähennettynä ruokamenoilla on tällä hetkellä noin 250 euroa, ja koska toimeentulotuessa on kyse väliaikaisesta viimesijaisesta toimeentulon turvasta (kun taas esimerkiksi vammainen henkilö usein elää koko aikuiselämänsä asumispalveluiden piirissä), mielestämme on perusteltua katsoa, että useiden kuntien jo käytännössä soveltama 250 euroa kuussa olisi ehdoton minimi vähimmäiskäyttövaraksi avohuollon palveluissa, mutta käytännössä pitkäaikaisesti kohtuullisiin tarpeisiin riittääkseen käyttövaraminimin tulisi olla ainakin 300 euroa. Joka tapauksessa tilanne tulee aina arvioida yksilöllisesti, ja tarvittaessa viranomaisen tulee omasta aloitteestaan alentaa tai poistaa asiakasmaksuja varmistaakseen sen, että asiakkaan toimeentulo ei vaarannu ja asiakkaan osallisuus ja itsemääräämisoikeus voivat YK:n vammaissovimuksen edellyttämällä tavalla toteutua.

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Ei vastauksia.

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Ei vastauksia.

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Ei vastauksia.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §. Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Ei vastauksia.

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Ei vastauksia.

5 luku. Maksukyvyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä se, että viimeisin julkaistu luonnosversio uudesta vammaispalvelulaista on toukokuulta 2017, vaikeuttaa merkittävästi tämän lakiehdotuksen kommentointia vammaisten ihmisten näkökulmasta. Vammaislakien uudistamisprosessin aikana on esimerkiksi väläytelty mahdollisuutta lievemmin vammaisten henkilöiden asumisen tuen palveluiden järjestämisestä jatkossa sosiaalihuoltolain nojalla. Jos vastoin vamman vuoksi välttämättömien palveluiden maksuttomuuden periaatetta näitä vammaisia ihmisiä olisi uuden vammaispalvelulain tultua voimaan sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden piirissä niin, että heiltä perittäisiin sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista ehdotetun lain mukaan perittävässä olevia, toisen henkilön työn eli palvelun osuutta sisältäviä asiakasmaksuja, tilanne olisi Vammaisfoorumin mielestä erittäin ongelmallinen ja näiden ihmisten kannalta kohtuuton. Kyse on lähes aina hyvin vähävaraisista, takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa elävistä ihmisistä. Vaikka vammaisen henkilön vamma olisi diagnosoitu lieväksi, se voi kuitenkin aiheuttaa joissain tilanteissa välttämättömän avun ja tuen tarpeen erityisesti henkilölle uusissa ympäristöissä tai tilanteissa, joihin ei voi ennalta valmistautua. Tällöin lähtökohtana tulee myös heidän palveluidensa osalta olla vamman vuoksi välttämättömien palveluiden, kuten toisen henkilön antaman avun ja tuen, maksuttomuus.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehälle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Ei vastauksia.

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehälle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi ei hyväksy työn osuuden jyvittämistä ylläpitomaksuna vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin. Tämä tulisi lisäämään nimenomaan vammaispalveluiden palveluasumisen asiakasmaksuja, mikä käy ilmi myös lakiesityksen vaikutuskohdasta. Ylläpitomaksuun esitetyt aineet, tarvikkeet ja tuki nähdäksemme eivät ole normaaleja elinkustannuksia tässä yhteydessä. Vammaispalveluihin kuuluvan normaalisuusperiaatteen ja tavoitteen mukaisesti vammaisuuteen liittyvästä erityispalveluista ei voida periä ylimääräistä lisämaksua. Kyse on vammasta johtuvasta syystä tarvittavasta palvelun osuudesta ja siitä aiheutuvasta lisäkustannuksesta.
Lakiesityksessä viitattu positiivinen erityiskohtelu edellyttää toimenpiteitä, kuten vammaisten asumisen palvelua, jotta vammaiset henkilöt asetetaan tosiasiallisesti yhdenvertaiseen asemaan muiden kanssa (perustuslaki 6 § ja yhdenvertaisuuslaki 9 §). Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on lisäksi varmistettava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.
Lakiesityksessä vedotaan oikeuskäytäntöön, joka ei ole vakiintunut ja on ajalta ennen YK:n vammaisopimuksen ratifiointia 10.6.2018. Myös toisenlaisia oikeustapauksia on esitettävissä kuten vrt. Hämeenlinnan HAO 29.5.2009, T09/0301/4. Hallinto-oikeus katsoi, että kunta voi periä palveluasumiseen liittyvästä ateriapalvelusta asiakasmaksuna aterian raaka-ainekustannukset, mutta ei ruoan kuljettamisesta, esille laittamisesta tai valmistamisesta aiheutuneita kustannuksia. Kunta ei ollut eritellyt aterian valmistus- ja raaka-ainekustannuksia.
Lakiesityksen vammaisia henkilöitä koskevassa vaikutusarvioinnissa haetaan asiakasmaksutuottoja vammaisilta henkilöiltä arviolta 4 miljoonaa euroa. Yhtenä keskeisenä asiakasmaksutuottoja kasvattavana tekijänä mainitaan juuri tämä asiakasmaksulakimuutos, jonka mukaan ”vammaisilta henkilöiltä perittävästä ateriapalvelumaksuista ei tarvitsisi erottaa aterioiden valmistamiseen liittyvää palvelun osuutta eli aterioiden valmistamisesta, esillepanosta ja kuljettamisesta aiheutuvia kustannuksia.” Vammaisfoorumin mielestä myös jatkossa nämä tulee palveluntuottajan tai maakunnan eritellä. Lakiesityksessä vedottu vaikeus ei voi olla ihmisoikeusperusteinen syy jättää näitä kustannuksia erittelemättä.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Ei vastauksia.

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi pitää ongelmallisena vammaisen lapsen asumiseen liittyvää sääntelyä, koska tilannetta ei voida rinnastaa lastensuojelun asiakkaisiin. Vammaisen lapsen side vanhempiin ei katkea aivan vastaavalla tavalla kuten lastensuojelussa ja vanhemmat vastaavat edelleen vammaisen lapsen huoltoon sekä elatukseen liittyvistä kysymyksistä, kuten esimerkiksi vammaisen lapsen lääkkeistä, vaatteista ja muista tavanomaisista menoista. Siksi lakiesityksessä esitetty perittävän maksun enimmäismäärä 1857,90 euroa vaikuttaa määrältään kohtuuttoman korkealta. Maksu on erityisen kohtuuton, koska kunta voisi käsittääksemme esityksen perusteella periä lapsen etuudet (lapsilisä, vammaistuki) kodinulkopuolisten asumiskustannusten kattamiseksi. Sitä paitsi vammaisen lapsen tarve asumiseen muualla kuin kotonaan johtuu varsin usein riittämättömistä sosiaali- ja terveyspalveluista.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä säännös ja erityisesti sen perustelut on kuvattu varsin hyvin, mikä ohjaa kuljetuspalveluissa omavastuun oikeasuhtaista määräytymistä. Lain tarkoituksypykälää vastaava kohta on nostettu pykälätasolle siten, että maksua perittäessä on huolehdittava siitä, ettei itse asiakkaan oikeus kuljetuspalveluihin vaarannu perustuslain 19 §:n 3 momentin vastaisesti. Maksun perimisen tapa voidaan ilmaista myös siten, että lakiin lisätään ajankohta ja termi maksuhetkellä, joka viittaa omavastuun maksamiseen kulkuneuvossa kuljetuksen päättyessä.
Ainakin lain perusteluissa olisi Vammaisfoorumin mielestä aiheellista todeta myös se, ettei esimerkiksi kuljetuspalveluna myönnetyn taksimatkan tilaamisesta saa aiheutua asiakkaalle ylimääräisiä kustannuksia, sillä esimerkiksi lisämaksullisia tilausnumeroita yritetään edelleen silloin tällöin ottaa käyttöön.
Jos liikumisen tuen/kuljetuspalvelumatkoja ketjutetaan (esim. taksi, juna, taksi), on syytä todeta, että matkasta voi periä vain yhden omavastuun.

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §.

Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Ei vastauksia.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumin mielestä asiakkaan oikeussuojan takeista ei ole huolehdittu vastaavalla tavalla kuten asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä koskevissa lainkohdissa. Säännöksestä puuttuvat esimerkiksi asiakkaan oikeus tulla kuulluksi, kuten YK:n vammaissopimus artikla 4.3 edellyttää vammaisen itsensä osallistumista henkilöään koskevaan päätöksentekoon.
Lakipykälää tulee korjata siten, että asiakkaan ilmeinen huolimattomuus ei ole itsenäinen oikeusperusta vierittää kustannuksia asiakkaan maksettavaksi. Pykälään tulee lisätä sana ja seuraavasti: ”apuväline on vahingoittunut tai hävinnyt asiakkaan käyttöohjeiden vastaisen käsittelyn ja ilmeisen huolimattomuuden vuoksi (...)”. Laissa pitäisi ottaa huomioon, onko kyse perustason apuvälineestä vai erikoissairaanhoidon apuvälineestä. Oikeudellisesti tilanne on aivan eri, jos leikkauksesta toipunut muuten perusterve henkilö jättää palauttamatta hinnaltaan varsin halvat kyynärsauvat kuin, että henkilöltä perittäisiin välttämättömänä liikkumisen kannalta pidettävän vahingoittuneen sähköpyörätuolin hinta, joka on tuhansia euroja.
Vammaisfoorumi katsoo, että lain perusteluissa on paljon virheitä, koska perusteluteksti ei kuvaa oikealla tavalla apuvälinepalveluita ja antaa virheellisen kuvan laissa säädetyistä apuvälineistä. Säännös ei ota huomioon yksilöllisesti valmistettuja henkilökohtaiseen käyttöön luovutettavia apuvälineitä, joita ei tarvitse palauttaa niiden henkilökohtaisen ominaisuuksien vuoksi (esimerkiksi tukisidokset, ortopediset kengät, opaskoirat). Käytännössä uuden apuvälineen tarve johtuu siitä, että käytössä kulunut apuväline on korjauskelvoton, jolloin lakitekstin perusteluiden mukaan ei asiakkaalta voida vaatia, että asiakas palauttaa apuvälineen puhtaana ja ehjänä. Apuvälineiden maksuttomuus kuitenkin kattaa uuden hankittavan apuvälineen ja niiden korjauksen sekä huollon. Säännöksen perustelut eivät siten erittele riittävän tarkasti, mikä on apuvälineen normaalia käytössä kulumista ja mikä on asiakkaan vastuulla oleva apuvälineen vahingoittuminen.

Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan pykälän soveltamisalaa tulee myös laajentaa siten, että tämä kohtuullisuusarviointi vahingoittuneen apuvälineen kustannusten perimiseksi koskisi kaikkia vammaisia iästä riippumatta. Syyt apuvälineen katoamiseen tai rikkoutumiseen pitää selvittää tarkasti ja asiakasta pitää kuulla. Apuvälineen vahingoittumisesta voi olla apuvälineenkäyttäjän sijasta myös toinen henkilö vastuussa, kuten esimerkiksi puoliso tai henkilökohtainen avustaja ristiriitatilanteissa. Ilmeisen huolimattomuuden sijaan laissa voi vaatia korkeampaa tahallisuuden astetta syyllisyyden subjektiivisena tekijänä.
Apuvälineen katoamisen tai rikkoutumisen tilanteissa tulee antaa painoarvoa sille, jos on kyse vammaisesta lapsesta ja vammaisuus on jollakin tapaa vaikuttanut apuvälineen katoamiseen tai rikkoutumiseen. Siksi tämä tilanne pitää kirjata lain perusteluihin ohjaamaan lainsoveltajan työtä.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet

Ei vastauksia.

58. 55 §. Viivästyskorke/55 §. Dröjsmålsränta

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi katsoo, että sääntely 55 § Viivästyskorosta ja 56 § Maksujen ulosotosta ovat ristiriidassa keskenään. Lakiesityksessä toisaalta hyväksytään yksityisen perintätoimiston käyttö julkisen saatavan perinnässä: ”maakunta voi perintälain mukaan siirtää asiakasmaksusaatavansa toimeksisaajan, esimerkiksi perimistöimiston, perittäväksi”. Toisaalta lakiesityksessä pyritään rajoittamaan yksityisen perintätoimiston käyttöä 56 §:n kohdassa, jossa puolestaan viitataan verotäytäntöönpanolain 5 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan perintätoiminnan harjoittaja ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa. Vammaisfoorumin mielestä maksusaatavien perimisen tapa ei voi johtaa siihen, että vammaisesta henkilöstä tulee pysyvästi toimeentulotuen asiakas eikä saa enää tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalveluja.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi edellyttää, että lakiin on kirjattava esitystä velvoittavammin verotäytäntöönpanolain 5 §:n 2 momentista ilmi käyvä perimistapa, jonka mukaan perintätoiminnan harjoittaja tai muu toimeksisaaja ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa. Vammaisfoorumi edellyttää, että yksityisen perintätoimiston käyttäminen tulee laissa kieltää julkisen saatavan, kuten tämän lain mukaisten asiakasmaksujen perinnässä. Kaikki asiakasmaksut tulee ohjata maakunnan kautta.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Ei vastauksia.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Ei vastauksia.

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

63. 60 §. Palvelutuotannon seurantalpalvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Ei vastauksia.

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Vastaajien määrä: 1

- Vammaisfoorumi yhtyy seuraavin osin Hengityslaittepotilaat ry:n lausuntoon. Elämää ylläpitävän hengityslaitteen käyttäjien palvelut tulee varmistaa ja toteuttaa vammaispalvelulain nojalla. Hengityshalvauspotilasstatuksen poistuminen ei saa johtaa tilanteeseen, jossa entisistä hengityshalvauspotilaista tulee pitkäaikaisen laitoshoidon potilaita. Siirtymäajan tulee olla neljä vuotta esitetyn kahden vuoden sijaan, koska kyseessä on iso vammaisten henkilöiden oikeudellista asemaa koskeva lakimuutos. Tämä pidempi siirtymäaika tarvitaan palvelukokonaisuuden muutoksen pilotoimiseksi ja palveluiden toimivuuden sekä siirtymän turvallisuuden varmistamiseksi sote-uudistuksessa. Hengityshalvauspotilaan statusta ei saa lakkauttaa ennen kuin on olemassa voimassaolevat palvelupäätökset korvaavasta palvelusta ja nämä palvelut myös käytännössä toimivat.

Vammaisfoorumi huomauttaa lopuksi, että hengityslaittehoidosta riippuvaisten ihmisten tarpeet ovat yksilölliset. Hengityslaitetta käyttävät lapset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Siksi Vammaisfoorumi haluaa nostaa esiin selvitysmiesten raportin eräät kohdat, jotka on syytä ottaa huomioon tässä muutostilanteessa (Erytishuoltopiirit poistuvat, työ ja palvelu jatkuvat, Selvityshenkilöraportti erityishuoltopiirien asemasta sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa, s. 118, luonnos 6.9.2018):

”Selvitystyön ehdotuksiin liittyen katsomme, että yhteistoiminta-alueille perustettaviin osaamis- tai resurssikeskuksiin tulee organisoida työryhmät, jotka paneutuvat yhteistyössä asiakkaan kanssa:

- elämää ylläpitävän hengityslaitteen käyttäjien palvelukokonaisuuden yksilölliseen rakentamiseen ja ylläpitämiseen yhteistyössä asiakkaan kotimaakunnan sote-palvelujen ja erikoissairaanhoidon asiantuntijain kanssa
- toimintavarman henkilökohtaisen avun organisointiin ja siinä tarvittavien avustajarinkien toteuttamiseen ja ylläpitämiseen.
- lasten, jotka käyttävät hengityslaitetta, osalta tulee arvioida erikseen yhdessä vanhempien kanssa soveltuvat vaatimukset henkilökohtaiselle avulle.
- asunnonmuutostöiden ja elämysympäristöjen teknisten ratkaisujen järjestämiseen
- sekä muihin ko. asiakastarpeisiin vastaamiseen muutoksen onnistuneeksi toteuttamiseksi.”

Lopuksi

Vammaisfoorumi huomauttaa, että lakiesityksen tulisi vammaisten lasten lisäksi ottaa paremmin huomioon kaikkien vammaisten henkilöiden asema sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjänä. Tämä koskee niin sosiaalipalveluissa vammaisuudesta aiheutuvien erityispalveluiden 46 §:n ylläpitoa koskevaa sääntelyä ja terveyspalveluissa erityisesti avosairaanhoidon 13 §:ssä säädettyjen palvelujen järjestämistä, joka toimisi parhaiten Helsingin mallin mukaisesti maksuttomina terveyskeskuskäynteinä. Erityisesti pitkäaikainen ja pysyvä elämänmittainen vamma kasvattaa asiakasmaksurasitusta aivan eri tavoin kuin keskimääräisellä asiakkaalla. Siksi 56 §:n asiakasmaksujen ulosotossa tulee laissa kieltää yksityisten perintätoimistojen käyttäminen.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande